

Sozanskyy, L. (2018). Otsinka zalezhnosti ekonomiky Ukrainy vid importu promyslovoi produktii [Evaluation of dependence of the economy of Ukraine on imports of industrial production]. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava* [Socio-Economic Problems and the State] (electronic journal), Vol. 19, no. 2, pp. 123-131. Available at: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2018/18slyipp.pdf>

ОЦІНКА ЗАЛЕЖНОСТІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ВІД ІМПОРТУ ПРОМИСЛОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

Любомир Созанський

ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. Долішнього НАН України»
вул. Козельницька, 4, 79026, м. Львів, Україна
e-mail: ls.ird2@ukr.net
к.е.н., старший науковий співробітник

Article history:

Received: September, 2018
1st Revision: October, 2018
Accepted: November, 2018

JEL classification:

F14
L60

UDC:

338.4:339.562

Анотація. Високий рівень залежності національної економіки від імпорту, зокрема, продукції переробної промисловості, зумовлює необхідність розвитку імпортозаміщувальних виробництв. Метою статті є аналітичне обґрунтування напрямків імпортозаміщення в Україні на основі результатів оцінки залежності економіки від імпорту промислової продукції (у розрізі виробництв переробної промисловості).

За даними таблиць "витрати-випуск" розраховано залежність української економіки від використання імпортової продукції виробництв переробної промисловості у 2013–2016 роках. Виявлено високу (52,4 %) залежність української економіки від імпорту продукції переробної промисловості. Визначено найбільш імпортозалежні виробництва вітчизняної переробної промисловості. Результати оцінки імпортозалежності стали аналітичним підґрунтям для визначення перспективних напрямків імпортозаміщення в Україні.

Ключові слова: імпортозалежність, імпортозаміщення, загальне споживання, промислова продукція, виробництва переробної промисловості.

Созанський Л. Оцінка залежності економіки України від імпорту промислової продукції [Електронний ресурс] / Любомир Созанський // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2018. — Вип. 2 (19). — С.123-131. — Режим доступу до журн.: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2018/18slyipp.pdf>

This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.

1. Постановка проблеми.

Висока залежність країни від імпорту товарів і послуг спричиняє відкритість (а відтак вразливість) її економіки до зовнішніх економічних впливів, зокрема таких як коливання цін на світових ринках і недобросовісна економічна поведінка країн-експортерів. Це актуалізує важливість дослідження проблеми імпортозалежності в Україні, економіка якої належить до відкритого типу. Об'єктивний аналіз рівня імпортозалежності національної економіки і, передусім, її промислового сектора створить аналітичну основу для формування основних засад державної політики імпортозаміщення. Необхідність імпортозаміщення для України обумовлена тим, що цей процес є каталізатором структурних зрушень в економіці, передумовою її інноваційного розвитку, стимулом нарощення ділової активності, а також основою для розвитку експортного потенціалу вітчизняних товаровиробників. З огляду на домінування продукції переробної промисловості у структурі імпорту товарів і послуг (69,96 % проти 65,02 % відповідно) [1], у даній статті основну увагу приділено оцінюванню рівня імпортозалежності економіки України за виробництвами цього виду промислової діяльності. Об'єктивність аналітичних висновків закріплено порівняльною оцінкою імпортозалежності української і польської економіки.

2. Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Грунтовні дослідження проблем імпортозаміщення в українській економіці проводяться в Інституті економіки і прогнозування НАН України та науковцями КНТЕУ. Так, у науковій доповіді [2] обґрунтовано перспективні напрямки імпортозаміщення у металургійній галузі, хімічній промисловості та агропродовольчому секторі. Перспективи селективного імпортозаміщення в окремих видах економічної діяльності досліджено у [3]. Авторську методику оцінки можливостей імпортозаміщення у харчовій, текстильній та хімічній промисловості на основі рівнянь і тотожностей системи національного рахівництва запропоновано у [5]. Причини та наслідки перевищення обсягів імпорту над внутрішнім виробництвом та показники відкритості національної економіки у розглянуто у [7]. Структуру імпорту продукції окремих видів економічної діяльності української економіки у розрізі проміжного і кінцевого споживання і валового нагромадження капіталу наведено у [4].

3. Невирішені раніше частини загальної проблеми.

Водночас недостатньо розкритими залишаються питання оцінки залежності національної економіки від імпорту продукції виробництв переробної промисловості, структурно-динамічного аналізу загального споживання продукції української переробної промисловості.

4. Постановка завдання.

Метою статті є аналітичне обґрунтування напрямків імпортозаміщення в Україні на основі результатів оцінки залежності економіки від імпорту промислової продукції (у розрізі виробництв переробної промисловості).

5. Виклад основного матеріалу.

Узагальнюючим індикатором спожитої і використаної в країні промислової продукції є **показник загального споживання**, який визначається як *сума обсягів випуску та імпорту за мінусом обсягу експорту цієї продукції*. Для визначення рівня імпортозалежності економіки пропонується використовувати **показник частки імпорту у загальному споживанні**. Що вище значення цього показника, то вища

імпортозалежність країни, а отже, вищі ризики для її економічної безпеки.

Вітчизняна переробна промисловість володіє значними виробничими і сировинними ресурсами та людським капіталом, а відтак, потенціалом розвитку. Однак, для економіки України характерна досить висока залежність від імпорту промислових товарів, зокрема, порівняно з державами-членами ЄС, подібними за ключовими структурними параметрами промислового сектора (рис. 1). Так, у 2016 році за часткою імпорту у загальному споживанні продукції переробної промисловості Україна випереджала тільки Угорщину і Словаччину, поступаючись, до прикладу, Польщі за цим показником на 18,49 в.п. (52,39 % проти 33,90 %).

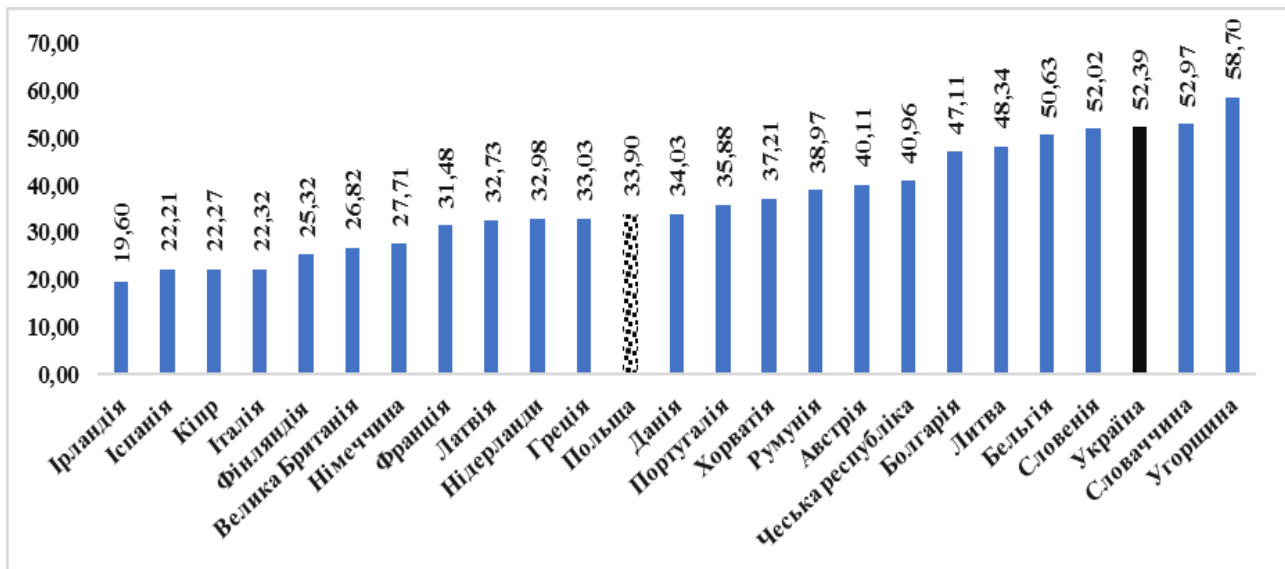

Рисунок 1. Частка імпорту в загальному споживанні продукції переробної промисловості в Україні та країнах Європейського Союзу у 2016 році, %

Примітка: Розраховано за даними:[6].

Українська економіка, порівняно з польською, значно більше залежить від імпорту промислової продукції переробних виробництв усіх рівнів технологічності (табл. 1). Найбільший розрив між країнами за показником частки імпорту у загальному споживанні характерний для продукції середньо-високотехнологічних виробництв (28,75 в.п. у 2016 році), а найнижчий – для продукції низькотехнологічних (13,17 в.п.).

У розрізі виробництв у 2016 році Україна найбільше поступалась Польщі за рівнем залежності від імпорту продукції машинобудування (на 60,19 в.п.), а також хімічної (на 50,64 в.п.) і легкої (на 45,89 в.п.) промисловості. Водночас для обох країн характерна найнижча залежність від імпорту продукції харчової промисловості, однак в Україні частка імпорту у загальному споживанні цієї продукції у 2016 році була вищою на 6,13 в.п. (проти 4,33 в.п. у 2013-му). Натомість наявний в Україні потенціал виробництва інших транспортних засобів зумовлює значно менший (на 40,47 в.п.) рівень імпортозалежності за цим видом продукції, аніж у Польщі. Аналогічна ситуація і з продукцією металургійного виробництва.

Загалом в Україні намітились позитивні тенденції у напрямку зниження імпортозалежності у загальному споживанні продукції переробної промисловості. Так, у 2016 році відбулось зменшення частки імпорту у загальному споживанні продукції таких виробництв:

- високотехнологічних – на 0,29 в.п., зокрема, виробництві комп'ютерів, електронної та оптичної продукції на 3,60 в.п.;
- середньо-низькотехнологічних – на 4,93 в.п. (за винятком виробництва гумових і пластмасових виробів).

Таблиця 1. Частка імпорту в загальному споживанні продукції переробної промисловості в Україні і Польщі, %.

Група	Виробництво	Україна				Польща			
		2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016
Високо-технологічні	Виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів	72,09	71,78	65,45	66,67	42,37	43,09	44,34	42,73
	Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	93,57	91,48	96,96	93,37	64,16	66,19	72,58	71,72
	Всього	82,41	80,09	80,04	79,75	58,48	60,38	64,60	63,00
Середньо-високо-технологічні	Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	73,62	78,43	75,73	79,53	29,64	30,37	29,32	28,89
	Виробництво електричного устаткування	71,61	66,57	72,26	73,26	50,89	52,49	53,65	55,71
	Виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань	83,18	91,80	96,53	89,78	27,45	27,56	25,62	29,58
	Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів	91,84	83,93	89,40	91,98	69,66	67,89	69,75	70,05
	Виробництво інших транспортних засобів	13,92	28,17	18,11	20,66	66,31	58,90	54,66	61,13
	Всього	71,92	76,54	78,75	81,11	50,09	49,73	50,10	52,37
Середньо-низько-технологічні	Виробництво коксу та кокспродуктів, продуктів нафтопереробки	56,98	67,43	66,41	62,69	44,58	47,71	43,97	40,14
	Виробництво гумових і пластмасових виробів	50,75	49,46	47,47	47,61	36,04	35,33	34,27	35,13
	Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції	25,28	26,31	23,78	23,57	15,97	16,16	17,09	18,92
	Металургійне виробництво	32,37	30,27	29,17	24,85	27,81	29,71	30,63	31,80
	Виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування	48,28	59,80	58,48	55,35	23,76	23,21	21,06	21,36
	Всього	43,47	49,35	48,18	43,25	33,63	33,98	30,80	29,83
Низько-технологічні	Виробництво харчових продуктів; напоїв та тютюнових виробів	20,08	20,38	19,04	23,08	15,75	15,67	15,67	16,95
	Текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри та інших матеріалів	88,74	81,91	77,98	77,88	32,10	32,46	30,23	31,99
	Виробництво деревини, паперу; поліграфічна діяльність та тиражування	39,54	40,81	38,39	36,90	20,71	20,48	20,03	20,03
	Виробництво меблів; іншої продукції	32,53	30,10	38,76	38,55	21,18	23,45	21,66	21,89
	Всього	30,06	29,91	29,58	32,31	18,28	18,47	18,20	19,14
Всього переробна промисловість		48,93	51,02	51,26	52,39	33,60	34,17	33,49	33,90

Примітка: Розраховано за даними: [1] і [6].

Окрім того, відбулось зниження рівня залежності від імпорту машин і устаткування (на 6,75 в.п.), які є продукцією середньо-високотехнологічного виробництва, а також продукції таких низько-технологічних виробництв:

- текстильного виробництва, виробництва одягу, шкіри та інших матеріалів (на 0,10 в.п.);
- виробництва деревини, паперу; поліграфічної діяльності та тиражування (на 1,49 в.п.);
- виробництва меблів; іншої продукції (на 0,21 в.п.).

Зменшення рівня імпортозалежності української економіки зумовлено зростанням темпів загального споживання промислової продукції вітчизняного виробництва (табл. 2). Так, темп приросту вітчизняної продукції переробної промисловості у 2016 році досяг 28,82 % проти 1,20 % у 2014-му, зокрема, високотехнологічних виробництв – 42,16 % проти 23,25 %. Збільшення темпів приросту загального споживання вітчизняної продукції відбулось у більшості (10-ти) виробництв переробної промисловості. Позитивом також є й те, що за ключовими виробництвами зростання загального споживання продукції вітчизняного виробництва суттєво перевищувало зростання імпортової. Зокрема це стосується виробництва комп'ютерів, електронної та оптичної продукції; виробництва машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань, а також металургійного виробництва.

Таблиця 2. Динаміка загального споживання продукції переробної промисловості в Україні, %

Група	Виробництво	Темп приросту / зниження загального споживання								
		всього			вітчизняної продукції			імпоротної продукції		
		2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
Високотехнологічні	Виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів	21,12	14,01	33,08	22,48	39,59	28,38	20,60	3,95	35,56
	Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	-4,34	34,72	48,23	26,85	-52,02	224,00	-6,48	42,80	42,73
	Всього	8,89	22,75	40,10	23,25	23,04	42,16	5,83	22,68	39,58
Середньо-високотехнологічні	Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	14,80	54,35	18,45	-6,14	73,64	-0,06	22,31	49,04	24,38
	Виробництво електричного устаткування	9,10	-1,82	41,27	28,49	-18,55	36,18	1,41	6,58	43,22
	Виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань	-11,89	26,58	83,82	-57,04	-46,40	441,08	-2,76	33,10	70,97
	Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів	-20,47	15,65	73,28	56,57	-23,68	31,06	-27,31	23,17	78,29
	Виробництво інших транспортних засобів	-31,61	-13,36	25,08	-42,93	-1,22	21,18	38,40	-44,31	42,72
	Всього	-5,36	28,67	44,22	-20,92	16,52	28,18	0,72	32,39	48,55
Середньо-низькотехнологічні	Виробництво коксу та коксопродуктів, продуктів нафтопереробки	32,15	13,57	5,32	0,05	17,13	16,97	56,40	11,85	-0,57
	Виробництво гумових і пластмасових виробів	11,02	35,80	29,84	13,92	41,16	29,50	8,21	30,32	30,22
	Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції	0,16	27,49	37,93	-1,23	31,87	38,31	4,27	15,22	36,69
	Металургійне виробництво	2,73	4,06	51,89	5,92	5,70	61,15	-3,95	0,28	29,39
	Виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування	-0,82	34,17	29,47	-22,91	38,55	39,24	22,84	31,22	22,53
	Всього	12,17	18,10	27,21	0,50	20,83	39,31	27,33	15,29	14,20
Низькотехнологічні	Виробництво харчових продуктів; напоїв та тютюнових виробів	6,73	22,24	23,46	6,33	24,29	17,31	8,34	14,20	49,59
	Текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри та інших матеріалів	11,70	35,59	28,99	79,49	65,02	29,58	3,10	29,09	28,82
	Виробництво деревини, паперу; поліграфічна діяльність та тиражування	13,92	22,35	30,37	11,52	27,36	33,53	17,59	15,08	25,30
	Виробництво меблів; іншої продукції	-7,06	32,71	35,44	-3,70	16,27	35,91	-14,01	70,88	34,69
	Всього	6,81	24,38	26,10	7,04	24,96	21,21	6,27	23,02	37,74
Всього переробна промисловість		5,54	23,12	31,88	1,20	22,53	28,82	10,06	23,70	34,79

Примітка: Розраховано за даними:[1].

Однак, темпи приросту загального споживання імпоротної продукції переробної промисловості в Україні у 2016 році перевищили аналогічний показник вітчизняної продукції на 5,97 в.п. (проти 1,17 в.п. у 2015-му).

Найвищими темпами зростав імпорт продукції фармацевтичної промисловості, виробництва електричного устаткування, автотранспортних засобів і машинобудування, а також харчових продуктів. Водночас суттєво знизилась темпи приросту імпорту продукції хімічної промисловості, а також продуктів нафтопереробки. Аналогічні тенденції характерні для динаміки загального споживання продукції переробної промисловості у Польщі.

У структурі загального споживання продукції переробної промисловості в Україні упродовж аналізованого періоду найбільшу частку стабільно займали товари

низько- і середньо-низькотехнологічних виробництв (сумарно 65,63 % у 2016 році), зокрема: виробництво харчових продуктів; напоїв та тютюнових виробів (22,36 %), виробництво коксу та коксопродуктів, продуктів нафтопереробки (9,21 %) і металургійне виробництво (8,48 %) (табл. 3).

Таблиця 3. Структура загального споживання продукції переробної промисловості в Україні, %

Група	Виробництво	Всього				Вітчизняна продукція				Імпортна продукція			
		2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016
Високо-технологічні	Виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів	3,83	4,39	4,07	4,1	2,09	2,53	2,88	2,87	5,64	6,18	5,19	5,22
	Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	3,54	3,21	3,51	3,94	0,45	0,56	0,22	0,55	6,77	5,75	6,64	7,03
	Всього	7,36	7,6	7,58	8,05	2,54	3,09	3,1	3,42	12,4	11,93	11,83	12,25
Середньо-високотехнологічні	Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	8,28	9	11,28	10,13	4,27	3,96	5,62	4,36	12,45	13,84	16,67	15,38
	Виробництво електричного устаткування	2,59	2,68	2,14	2,29	1,44	1,83	1,22	1,28	3,79	3,49	3,01	3,2
	Виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань	6,49	5,42	5,57	7,77	2,14	0,91	0,4	1,67	11,04	9,76	10,5	13,31
	Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів	5,09	3,83	3,6	4,73	0,81	1,26	0,78	0,8	9,55	6,31	6,28	8,31
	Виробництво інших транспортних засобів	3,24	2,1	1,48	1,4	5,46	3,08	2,48	2,33	0,92	1,16	0,52	0,55
	Всього	25,69	23,03	24,07	26,32	14,12	11,04	10,49	10,44	37,76	34,55	36,98	40,76
Середньо-низькотехнологічні	Виробництво коксу та коксопродуктів, продуктів нафтопереробки	9,98	12,5	11,53	9,21	8,41	8,31	7,95	7,22	11,63	16,52	14,94	11,02
	Виробництво гумових і пластмасових виробів	3,96	4,17	4,6	4,53	3,82	4,3	4,96	4,98	4,11	4,04	4,26	4,11
	Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції	4,65	4,41	4,57	4,78	6,8	6,64	7,15	7,67	2,4	2,28	2,12	2,15
	Металургійне виробництво	8,95	8,71	7,36	8,48	11,85	12,4	10,7	13,38	5,92	5,17	4,19	4,02
	Виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування	4,21	3,96	4,31	4,23	4,26	3,25	3,67	3,97	4,15	4,64	4,92	4,47
	Всього	31,76	33,75	32,37	31,23	35,15	34,9	34,42	37,22	28,22	32,64	30,42	25,78
Низькотехнологічні	Виробництво харчових продуктів; напоїв та тютюнових виробів	23,79	24,06	23,89	22,36	37,23	39,11	39,67	36,13	9,76	9,61	8,87	9,85
	Текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри та інших матеріалів	3,12	3,3	3,64	3,56	0,69	1,22	1,64	1,65	5,66	5,3	5,53	5,29
	Виробництво деревини, паперу; поліграфічна діяльність та тиражування	4,84	5,22	5,19	5,13	5,72	6,31	6,56	6,8	3,91	4,18	3,88	3,61
	Виробництво меблів; іншої продукції	3,45	3,04	3,27	3,36	4,55	4,33	4,11	4,34	2,29	1,79	2,47	2,47
	Всього	35,19	35,62	35,98	34,4	48,19	50,97	51,98	48,91	21,62	20,88	20,76	21,22
Всього переробна промисловість		100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	

Примітка: Розраховано за даними:[1].

Порівняно значними у цій структурі є й частки виробництва хімічних речовин і хімічної продукції (10,13 %) та виробництва машин і устаткування (7,77 %), які належать до середньо-високотехнологічних.

Своєю чергою, серед названих видів виробництв вітчизняна продукція домінує у споживанні товарів лише харчової і металургійної промисловості. Натомість імпортна – у споживанні товарів високо- і середньо-високотехнологічних виробництв: сумарно 53,01 % у 2016 році проти 48,81 % у 2015-му. Подібною є структура загального споживання продукції переробної промисловості і в Польщі.

6. Висновки та перспективи подальших досліджень в даному напрямку.

Підсумовуючи, можна констатувати загалом високий рівень імпортозалежності економіки України. Так, частка імпорту у загальному споживанні продукції переробної промисловості у 2016 році досягла 52,4 %, тоді як у державах-членах ЄС значення цього показника в середньому становило 37,4 %. Найбільшою є залежність від імпорту продукції машинобудування і хімічної промисловості, тобто ключових системоформуючих високотехнологічних виробництв. Звідси очевидними є напрямки імпортозаміщення в Україні, які стосуються передусім названих виробництв. Ще одним аргументом необхідності зниження імпортозалежності вітчизняної економіки від продукції машинобудування, хімічної та легкої промисловості є те, що саме ці виробництва стали пріоритетами розвитку промисловості Польщі з моменту підписання нею угоди про Асоціацію і вступу до Європейського Союзу. Таким чином, окреслені вище напрямки імпортозаміщення є повністю аналітично обґрунтованими. Водночас для кожного з них потрібно здійснити детальні розрахунки місткості цільових сегментів ринку (як внутрішнього, так і потенційно зовнішнього), обсяг капіталовкладень, необхідних для організації відповідного виробництва, їх рентабельність і термін окупності, а також кількість новостворених робочих місць. Перспективами подальших досліджень у цьому напрямі є оцінка міжгалузевих зав'язків високо- і середньо-високотехнологічних виробництв за напрямками використання та споживання ресурсів і побудова відповідних оптимізаційних економіко-математичних моделей як інформаційно-аналітичної бази стратегії і програм імпортозаміщення.

Author details (in Russian)

ОЦЕНКА ЗАВИСИМОСТИ ЭКОНОМИКИ УКРАИНЫ ОТ ИМПОРТА ПРОМЫШЛЕННОЙ ПРОДУКЦИИ

Любомир Созанский

Государственное учреждение «Институт региональных исследований имени М. И. Долишнего НАН Украины» ул. Козельницкая, 4, г. Львов, 79026, Украина

e-mail: ls.ird2@ukr.net

к.э.н., старший научный сотрудник

Аннотация. Высокий уровень зависимости национальной экономики от импорта, в частности, продукции перерабатывающей промышленности, вызывает необходимость развития импортозамещающих производств. Целью статьи является аналитическое обоснование направлений импортозамещения в Украине на основе результатов оценки зависимости экономики от импорта промышленной продукции (в разрезе производств перерабатывающей промышленности).

По данным таблиц "затраты-выпуск" рассчитано зависимость украинской экономики от использования импортной продукции производства перерабатывающей промышленности в 2013-2016 годах. Выявлена высокая (52,4 %) зависимость украинской экономики от импорта продукции перерабатывающей промышленности. Определены наиболее импортозависимые производства отечественной перерабатывающей промышленности. Результаты оценки импортозависимости стали аналитической основой для определения перспективных направлений импортозамещения в Украине.

Ключевые слова: импортозависимость, импортозамещения, общее потребление, промышленная продукция, производства перерабатывающей промышленности.

Author details (in English)

EVALUATION OF DEPENDENCE OF THE ECONOMY OF UKRAINE ON IMPORTS OF INDUSTRIAL PRODUCTION

Lyubomyr Sozanskyy

State Institution "Institute of Regional Studies named after M.I. Dolyshny of the National Academy of Sciences of Ukraine"

Kozelnitskaya str, 4, Lviv, 79026, Ukraine

e-mail: ls.ird2@ukr.net

Ph.D., Senior Researcher

Abstract. *The high level of dependence of the national economy on imports, in particular, products of the processing industry, necessitates the development of import-substituting industries. The purpose of the article is to provide analytical substantiation of the directions of import substitution in Ukraine based on the results of the assessment of the dependence of the economy on the import of industrial products (in terms of production of the processing industry).*

According to the tables "output-input", the dependence of the Ukrainian economy on the use of imported products from manufacturing industries in the years 2013-2016 has been calculated. A high (52.4 %) dependence of the Ukrainian economy on the import of products from the processing industry was revealed. The most import-dependent production of the domestic processing industry is determined. The results of import dependence assessment have become the analytical basis for identifying promising directions of import substitution in Ukraine.

Keywords: *import dependence, import substitution, general consumption, industrial production, manufacturing of processing industry.*

Appendix A. Supplementary material

Supplementary data associated with this article can be found, in the online version, at <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2018/18slyipp.pdf>

Funding

The authors received no direct funding for this research.

Citation information

Sozanskyy, L. (2018). Otsinka zalezhnosti ekonomiky Ukrainy vid importu promyslovoi produktsii [Evaluation of dependence of the economy of Ukraine on imports of industrial production]. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava* [Socio-Economic Problems and the State] (electronic journal), Vol. 19, no. 2, pp. 123-131. Available at: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2018/18slyipp.pdf>

Використана література:

1. Державна служба статистики України (Таблиця "витрати-випуск" України за 2016 рік в основних цінах"). – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Імплементція Угоди про асоціацію між Україною та ЄС: економічні виклики та нові можливості : наукова доповідь / за ред. акад. НАН України В.М.Гейця та чл.-кор. НААН України Т.О.Осташко ; НАН України, ДУ "Ін-т екон. та прогнозув. НАН України". – К., 2016. – 184с.
3. Мельник Т. М. Імпортозалежність економіки України і пріоритети селективного імпортозаміщення / Т. М. Мельник, К. С. Пугачевська // Економіка України. - 2016. - № 4. - С. 29-44. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk_2016_4_5
4. Мельник Т. М. Оцінювання впливу імпорту на проміжне і кінцеве споживання в Україні / Т. М. Мельник, К. С. Пугачевська // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – №11. – С. 62-70. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2013_11_10

5. Мельник Т. Перспективи імпортозаміщення в Україні [Електронний ресурс] / Т. Мельник, К. Пугачевська // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. - 2015. - № 2. - С. 16–32. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknteu_2015_2_3
6. Національні рахунки. Річні національні рахунки. Агрегати національних рахунків за галузями / офіц. сайт статистики Євростату. 2017. URL: <http://www.ec.europa.eu>
7. Пугачевська К. Імпортозалежність внутрішнього ринку України / К. Пугачевська // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2016. – № 5. – С. 27-39. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/uazt_2016_5_5

References

1. Tablytsia “vytraty-vypusk” Ukrainy v osnovnykh tsinakh. 2016 rik: stat. zb. [Ukrainian input-output table at basic prices. 2016: Statistical publication] (2018). *State Statistics Service of Ukraine*. Kyiv [in Ukrainian].
2. Heyets, V. M., & Ostashko, T. O. (Eds.) (2016). The implementation of the Association Agreement between Ukraine and the EU: Economic Challenges and Opportunities: Scientific Report. Kyiv: Institute for Economics and Forecasting of the NAS of Ukraine [in Ukrainian].
3. Melnyk, T. M., & Puhachevska, K. S. (2016). Importozalezhnist' ekonomiky Ukrayiny i priorityety selektyvnoho importozamishchennya [Import dependence of Ukrainian economy and priorities of selective import substitution], *Ekonomika Ukrayiny*, 4, p. 29-44 Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk_2016_4_5 [in Ukrainian].
4. Melnyk, T. M. & Puhachevska, K. S. (2013). Otsynuyvannya vplyvu importu na promizhne i kintseve spozhyvannya v Ukrayini [Estimation of the Impact of Import on Intermediate and Final Consumption in Ukraine], *Actual Problems of Economics*, 11, p. 62-70. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2013_11_10 [in Ukrainian].
5. Melnyk, T. M., & Puhachevska, K. S. (2015). Perspektyvy importozamishchennya v Ukrayini [Prospects for import substitution in Ukraine], *Scientific Journal Herald of Kyiv National University of Trade and Economics*, 2, 16-32. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknteu_2015_2_3 [in Ukrainian].
6. Eurostat (2017). National Accounts. Annual National Accounts. Aggregates of National Accounts sectoral income. State Statistics Service of Eurostat. Retrieved from <https://ec.europa.eu/>
7. Puhachevska, K. S. (2016). Importozalezhnist' vnutrishn'oho rynku Ukrayiny [Import dependence of the domestic market of Ukraine], *Foreign Trade: Economics, Finance, Law*, 5, p. 27-39. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/uazt_2016_5_5 [in Ukrainian].

© 2018 Socio-Economic Problems and the State. All rights reserved.
 This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.
 You are free to:
 Share — copy and redistribute the material in any medium or format Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.
 The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.
 Under the following terms:
 Attribution — You must give appropriate credit, provide a link to the license, and indicate if changes were made.
 You may do so in any reasonable manner, but not in any way that suggests the licensor endorses you or your use.
 No additional restrictions
 You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Socio-Economic Problems and the State (ISSN: 2223-3822) is published by Academy of Social Management (ASM) and Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University (TNTU), Ukraine, Europe.

Publishing with SEPS ensures:

- Immediate, universal access to your article on publication
- High visibility and discoverability via the SEPS website
- Rapid publication
- Guaranteed legacy preservation of your article
- Discounts and waivers for authors in developing regions

Submit your manuscript to a SEPS journal at <http://sepd.tntu.edu.ua>

